

Karinthy Frigyes

Amiről a vászon mesél

Jegyzetek a filmről

Singer és Wolfner
Irodalmi Intézet kiadása

Copyright by Singer és Wolfner Budapest

Nyomtatta Hornyánszky Viktor m. kir. udv. könyvnyomdája
95.715.

AMIRŐL A VÁSZON MESÉL

Ezekért a jegyzetekért tulajdonképpen elnézést kell kérnem az olvasótól. Ugyanis arról van szó, hogy néhány évtizedes szerény irodalmi működés után elhatároztam, hogy pályát változtatok: filmíró leszek, mert ez korszerű és ez a jövő zenéje s mert a könyvirodalom, úgy látszik, lassan lejárja magát. Természetesen, mint annakidején, — így Írtok Ti, stb. — most is komoly stúdiummal szeretnék hozzáfogni a mesterséghez. E célból mától fogva beható és bensőséges tanulmány tárgyává teszem a legdivatosabb és legnépszerűbb aktuális filmeket és filmműfajokat s azok tartalmát röviden be jegyzem vázlatkönyvembe, hogy ilymódon lassan begyakoroljam magam a filmszenánumírás műfajába, mielőtt eredeti filmírásaimmal odatalalkodni merészelnék a filmíró művész urak dicsőséges és halhatatlan sorába. Ezeket a jegyzeteket, ellenőrzés céljából, időnkint bemutatom az olvasónak.

Pasteur vagy a tudományos film

(A „Világegyetem“ gyár monstruózus műalkotása a komoly tudomány tragédiájáról, a legnépszerűbb színészek közreműködésével. Minden idők legnagyobb műve, beleszámítva a történelemelőtti, esetleg történelemutáni időket is. Irta maga a nagy Neverheardhisname Boldizsár. Rendezte: Bernhardt Béla. Vászorra alkalmazta: Ceinhardt Cecil. Fotografálta: Deinhardt Döme. Ellenőrizte: Feinhardt Ferenc. Lebélyegezte: Geinhardt Gerő. A bélyegeket nyalta: Heinhardt Henrik. Dicsérte: Pásztör Béla.)

MARÓ, szennyes füst. Mint kiderül, egy nyomorúságos, ütött-kopott vaskályha füstje. A vaskályha szegényes padlásszobában áll, amelyben Pasteur, a kis kémikus tengődik, huszonnégy neveletlen gyermekével, ahogy a kémikusok azelőtt mindig szokták. A szoba egyetlen díszé a greenwichi gyárból kölcsönkért csillagvizsgáló, amelyen Pasteur egy marsbeli bolha élősdipoloskáit, a parányi Furunculus Asiensis-eket tanulmányozza. Látni a bolhát nagyítva, amint vakarózzik, mert csípi a poloskák. III. Napóleon véletlenül arra jár, marja a füst a szemét, beküldi egyik kancellárját, hogy mi az. A kancellárnak megtetszik a szép Pasteur Mici, a kémikus egyik leánya, de a menyecske (Pasteurné) el akarja küldeni a lányt liptóitúróért. A kancellár elhatározza, hogy ottmarad segédnek Pasteur mel-

lett, a császár egy darabig vár rá, de aztán megsértődik és azóta görbe szemmel nézi a nagy tudó működését. (Látni a teljesen elgörbült szemet.) Pasteur egy holdvilágos éjszakán a kertrenéző ablak mellett felfedezi műszerén a gyermekágyi láz kór okozóját s néhány más dolgot, izgalmában leveri a virágcserepet az ablakról, amit Alphonse, a volt kancellár, jelenleg segédkomikus, megtalál s abban a hitben, hogy a szép Pasteur Mici dobta, bekopog a leány másodikemelcti ablakán.

Hosszú séta a daytoni tengerparton az „I' am so blue“ egykorú románc távoli hangjai mellett. Mialatt az antiszepszis egész Európában elterjed és Semmelweis is csatlakozik a mozgalomhoz, sőt Rotterdamus Erasmus is jelentkezik a tizenhatodik századból, egy kis birka behajol a hálószobába és belebéget az alvó Pasteur fülébe, aki felriad és eszébe jut álma (felvétel), mely úgy torzította a valóságot, hogy a fene belépett a szobába. Erről eszébejut a lépfene, melyet a következő képen megfejt, a megfejtésről eszébejut a megfejtés, valamint a tej, amely még nincsen pasztörizálva abban az időben.

Felháborodva pasztörizálni akarja a tejet, de az orvostársadalom, mely abban az időben rendkívül konzervatív volt, minden áron meg akarja akadályozni ezt is és a tisztaságot is a sebészetben, azonnal összeül tehát az egykorú genfi népszövetség, mely a nagyhatalmak nyomása alatt elrendeli, hogy az operációknál ezentúl piszkítóba kell küldeni a műszereket. Műszer, amit trágyalében és kanális-

bán piszkít egy sebész, miközben a szép Pasteur Mia bánatos fox-trottot táncol a Bois de Boulogne-ban. De a fegyver hátrafelé sül el, ugyanis Pasteurnak a konzervatívizmusról eszébe jut a tejkonzerv, amely boldogan veszi tudomásul, hogy végre fel van fedezve. Erre a hírre a lépfenében szenvedő birkák is felgyógyulnak, az egyik rögtön elhagyja betegágát és belép önkéntes munkásnak Pasteur laboratóriumába, ahová sikoltozva rohan be éppen a szerelmespár egy veszettkutya üldözése elől.

Pasteur bátran szembeszáll a kutyával és felfedezi, mire a kutya szégyenkezve elkullog. Pasteur pedig közli Pasteurnéval, hogy mindig őt szerette (kísérőzene: Carmen belépője) és behozza a veszettségoltást. De a szomszédos államból ügynök jelentkezik és felkéri, hogy a század végén feltalálható mozigyár részére kösse le élettörténetét. Pasteur, akit éppen a tiszteletére rendezett bankettre hívnak, e hírre féloldali szélütést kap, a másik oldalával munkába kezd, hogy a leendő moziveszettség kórokozóját megtalálja.

A t l a n t i s z

(A Kotro-filmgyár monstre-produkciója a Kr. e. 5629 június hatodikán bekövetkezett Nagy özönvízről, mely teljesen elpusztította Atlantisz, a bűnös várost, Amerika büszkeséget, Mózes és más riporterek egykorú feljegyzései alapján, hiteles rekonstrukcióban, zenebetétekkel.)

ATLANTISZBAN vagyunk, egy Paradicsomkert nevű mulató irodájában, ahol mingyárt látni, hogy rettenetes cs sötét bűnök lettek úrrá a városon, ugyanis a terem felől zeneszó szűrődik be, tehát nyilvánvaló, hogy a színészek esti előadásra készülnek. A falinaptáron látható, hogy Kr. e. 5629 június elsején vagyunk.

Az igazgató, Gable, ennek a bűnös és elvete-mült városnak tipikus képviselője, közismert és elretentő kicsapongásának egyikével van elfoglalva, ugyanis a kiadásokat számolja össze és fogadja a küldöttséget, mely felkéri őt, hogy a város vízrendészeti ügyeinek képviselétét vállalja a kisemberek érdekében, a konzervatív kapitalistákkal szemben, akik szerint nincs szükség vízrendészetre. Gable vállalja az izét, de ekkor megjelenik Tracy, aki három napja nem evett, holott hírneves énekesnő volt Szodomában, sőt Gomorrában is fellépett, ahol azonban hajszálat talált az embersonkából készült fasírthúsban s azonnal ott-hagyja a várost barátnőjével, Lótnéval együtt, aki

azonban részben sóbálvánnyá, részben kereszt-rejtvénytémmává változott, három betű vízszintesen s így nem kísérhette el, azért most szobáért takarítást vállal. Gabler rögtön szerződött Tracyt kétszáz dollár heti fizetéssel, rögtön meg is akarja csókolni, de Tracy erényeinek felháborodott tiltakozására, amellyel hasbarúgta Gable-t, a fekete-lelkű igazgató még szörnyűbb bűnre határozza magát és további rúgások elől szobájába fut, ahol még be is zárja magát, csak hogy az ablak előtt sereglő koldusoknak tovább is dobálhassa a pénzt primitív, özönvízelőtti villamos pénzszorókészülékéből.

Az utolsó pillanatban érkezik Donald barátja és iskolatársa, a fiatal komoly jellemű Noé és megpróbálja az elvetemült igazgatót jobb belátásra bírni. Ez már-már enged és megpróbál lemondani Tracyről, ám ekkor megtudja, hogy a második legsötétebb jellemű ember Atlantiszban, vagyis Diggie, az Opera igazgatója, el akarja csábítani a mulatóból Tracyt, hogy nála énekelje el Fodor László Társasjáték című operáját, amelyet szeretne műsoron tartani, holott kezd kimenni a divatból. Ettől megint elragadja őt a sötét és bűnös indulat s odáig vetemedik, hogy lemászva a kenyérről, amire felkenette magát, vissza akarja tartani alkalmazottját, aki ebből az alkalomból elénekli a „Szomorú vasárnap“ című műdalt.

De Noé erélyes közbelépésre határozza el magát, hogy barátja és Tracy lelkiüdvösségét meg-

mentse s a primitív, özönvízelőtti autóba vágja magát, hogy megelőzze Gabler közbelépését. Azonban útközben Hacsek és Sajó állnak útjába és könyörögnek neki, hogy a közlégő özönvízre való tekintettel, gyorsan mondjon néhány viccet, amelyet majd utána felhasználhatnak. Így nem érkezik idejében a mulatóba, ahol Gabler éppen szörnyű bünt készül elkövetni, ugyanis vissza-utasítja Tracy segítő kezét, amivel meg akarja menteni az életét.

Már-már sikerül pokoli terve, midőn kitör az özönvíz, monumentális külsőségek között, látni, ahogy az ajtóhasadékon át víz szivárog és ahogy kinézünk az utcára, az emberek össze-vissza futnak, miután egy óriási fürdőkád repedésén át kifolyik az egész mindenség és elborítja az országot, egymásután láthatjuk, amint az eredeti Richter-építőkövekből készült nachkasztli-karcolók eltűnnek a víz alatt és több Merklin-készülék összedől. De Nóé már megjelenik bárkájával s felszedeti és mindenkit felszed, akik vízkáromlás ellen eleve bebiztosították életüket azzal, hogy főszerepet vállaltak ebben a nagyszabású filmben, miközben Ararát-hegye látható, a közismert Kotro-reklám jelisével.

Híradó, Miki egér

FOX-HÍRADÓ, Világhíradó, Egyetemes híradó, Mindentlát híradó, Külön híradó, Beszélő Híradó Süketnémák Részére, összefoglaló Nagy Híradó, Európa Legnagyobb Híradója, azután a Világ Legjobb Híradója, végre Ennek a Mozinak Legjobb Híradója. Állóvetítés, a Cég Jelképe: a káosz-ból kivillámló fénysugarak, pörgő spirálkorong, a kialakuló Naprendszer sikerült felvétele, utána a buddha Elefánt, mely a földtányért tartja, miközben méltóságosan lóbálja ormányát és hosszan kukorékolva elhalványul. A hét szenzációs eseményei: A hunterhelsingstadti nadrágtartógyár építendő mellékhelyiségének alapkövetétele. Flamannd himnusz után a város polgármesterét látjuk, Premier plánban, néhány bátorító szóval (belföldi, baszk nyelven) felköszönti a leendő mellékhelyiséget. óvadéksikkasztó japán egyetemi hallgatók csortfelvonulása a newyorki magasvasút alatt, elől jellegzetes furulyával a vezető, utánuk szabályos négyes sorban dobog a csapat, háttérben a brooklini híd. A hét legfőbb szenzációja: — eredeti felvétel a forrongó Spanyolországból: keléshez dőlve, maszatos spanyol gyerek lábost emel szájához, a lábosban nyilván leves van, még pedig forró, sőt forrongó, mert a gyerek grimaszszal elkapja a száját. Unamunónak, a nagy spanyol költőnek dolgozószobájából kilátás a spanyol

fákra, a sarokbari spanyol csizma, látni a csücskét a jajdeunalmunói székesegyháznak. Befejező kép: Szlatinek leépítésügyi osztálytanácsos megnyitja a szoboszlópalánki spenótkiállítást, néhány emelkedett szóval, amelyből annyit hallani: „a spenut, hölgyeim és uraim, már a régi görögök . .

Miki egér mint tűzoltó! Rajzos trükkfilm. Az országúton békésen ballag egy négyemeletes ház, kéménye cigarettázik, füstkarikákat ereget, kapuja nagyokat ásít. Mackó Medve a bokorból figyel, mert Miki egér ott horkol az egyik ablakban. A horkolástól az útszélen álló jegenyefák megijednek s tetejüket a „Miss Otis“ dallamára egyenletesen összeverik, ettől két nyárfa tervet reszket az alapmotívumhoz, majd egy horkoló cincér dereka köré csavarva a kíváncsi gilisztát, futni kezd, közben a gilisztákon, mint hegedű húrokon, eljátssza a Yankee Doodle-t. A ház kéjesen nyújtózkodik, lelapul, majd lefekszik az árokparton és elalszik. De az egyik szobából kilopódzik a zongora és Miki egérrel a hátán fölmászik egy cseresznyefára, amelyről faliórák lógnak, ezek úgy megijednek a zongorától, hogy a „Parlez moi d’amour“-t kezdik ketyegni, de Miki egér egymásután bekapja őket, abban a pillanatban, mikor Mackó medve utánaveti magát. A zongora, Miki egér alatt, krokodilussá nyúlik ki és nyargal, fölrobban, beüti pedálját a félholdba, mely éppen fogyókúrázik és körmeit pucolja, mikor Mackó medve odeér. Rémes verekedés, a zon-

gora nagyokat ver billentyűvel Mackó fejére, aki a „Niggerbigger“ dallamát kopogva ki csontvázán, szívbillentyűivel védekezik, aztán négyfelé esik és mindegyik része elszalad az „Old people“ dallamára, miközben kigyullad az alvó ház és a folyó felé fut, hogy eloltsa magát. Mackó medve észreveszi, hogy az ablakokból kicsapó lángnyelvek őt csúfolják, éktelen haragra gerjed és kiemelve a folyót medréből, hozzávágja Miki egérhez, de ez hirtelen lecsatolja a hidat a folyóról s a jegenyefa tetejéről elkergetve a károgó hollót, összehajtja gurigába a fát és ezzel a vaskarikával leüti Misi mackót, miközben kiderül, hogy ebben a világban már az értelmetlenség is elvesztette az értelmét . . .

Ziegfeld, a cupringerek királya.

A PÁRIZST vurstli forгатagában felbukkan Joe, mint kikiáltó, a Madárfejű Lajcsika bódéja előtt. Nem megy jól az üzlet, Lajcsika feje is dagad a gondoktól s így egyre kisebb az érdeklődés. Joe erre fáradtan megy a Bouzalca-sörözőbe barátnőjével, egy tánc- és illemhely volt direktoriszével, aki nem hallgatta meg szerető szüleit és mozi-színésznővé züllött.

A sörözőben Joe találkozik barátjával, a mindig elegáns Ziegfelddel, aki e pillanatban facér. Mellékneve Lys, franciául Liliom s arról nevezetes, hogy a nők bolondulnak érte. Premierplan látható, ahogy Ziegfeld elcsavarja Joe barátnőjének fejét, de mielőtt teljes kört csavart volna rajta, Joe nagy bosszúságára, észreveszi az ő zsebeiben a „Figaro“ példányát, amelyben Joe kék ceruzával megjelölte az „Alkalmazást keres“ rovatban D. Helén állásnélküli szobalány hirdetését.

Azonnal otthagyja Joe-t és menyasszonyát, akinek fejét csak a legnagyobb nehézségekkel tudják visszacsavarni s így Ziegfeldnek ideje van szállásán felkeresni a csinos Helént, aki aranyos kedélyű, kicsit érzelmes, de tehetséges és jó cseleedszobájú lány: most is éppen a „Gyulám, Gyulám, szívemnek reménye, nálad nélkül nincs a napnak fénye, mert te egy gróf, én egy árva lánya, árva szívem gróf szívét kívánja“ kezdetű műdal

dúdolósa közben vasal. Ziegfeld mesteri szakértelmével pillanat alatt felfedezi a leány ritka vasalótehetségét és ajánlatot tesz neki, hogy elhelyezi őt a legjobb grófi családnál. Helén boldog, de mikor megtudja, hogy Ziegfeldnek nincs pénze, a szerzői (cselédszerzői) tantiemre is tőle kér előleget, felháborodva kidobja, ám rögtön utánaszalad a hátsólépcsőn és visszahívja, mert tetszik neki a bátor és kedvesmodorú fiú.

Helént Ziegfeld el is helyezi s a családban sikere van az ügyes, jókedélyű cicusnak, különösen a vasalódal második felével, mely szerint „Gyulám, Gyulám, ha elmész csatába, felöltözöl; érted gyászruhába, e szó legyen írva a fejfámra, itt nyugszik egy boldogtalan árva“. Ziegfeldet, akinek pedig iparigazolványa sincs, most már elismerik komoly és zseniális cupringernek, sőt ebben a minőségben egyre növekszik a híre, minden álláskereső mindenestül hozzá fordul, lassanként kezdik észrevenni, hogy egy új cupringerstílus van kialakulóban Párizsban s az egész világ utánozni kezdi. Joe néha megjelenik s minden irigysége dacára többször kisegíti a nagystíluén költekező Ziegfeldet, aki szerzői díjaiból úgy berendezkedik, hogy már szobakonyhás kéjlakja van a negyedik emeleten, fürdőszobahasználattal. Közben megtudjuk, hogy már el is vette a hűséges Helént, aki nagy szerelemmel rajongja körül, még a Julika nevet is hajlandó volna felvenni ked-

véért, de Ziegfeld nagylelkűen lemond az áldozatról.

A különben is emelkedő karriernek váratlan lökést ad egy óriási bambasiker: ugyanis Ziegfeldnek sikerül elhelyezni Jucit, aki padlóvikszelés közben oly remekül éneklő az „a magas hegyeken állva a völgybe néz alá, ott látok három grófit, ki csolnakin tanyáz“ kezdetű műdalt, hogy csakhamar az egész világ bomlik ezért a slágerért. Ziegfeld meg egy irodát nyit és úgy rendezkedik be, mint egy főúr, vagyis fizetőpincér a Cafe de la Paix-ben. Ideián aggódik, de nem mer szóim, azonban egyszer rajtakapja férjét, amint Jucinak vikszelni segít s a ravasz leány szédülést mímelve, karjaiba omlik. Azonnal otthagyja Ziegfeldet, sőt nagyszerű alkalmazását is cs vidékre megy kifutó-primadonnának, egy szolid fűszerkereskedésbe.

Ziegfeld dicsősége egyre emelkedik. Ám lélekben a nagy cupringer meghasonlik önmagával, kiveszi ugyan Jucit, sőt kislányuk is születik, de Ziegfeld érzi, hogy ő már nem a régi. Hogy családját biztosítsa, óriási pénzügyi vállalkozásba fog, minden pénzén osztálysorsjegyet vesz, ám a húzáskor kiderül, hogy egyik se nyert, még a betét se jön vissza. Egy napon megbetegszik s mialatt Juci mitsem sejtve, vidáman vikszel Mayeréknál, Ziegfeld haldokolni kezd. Még egyszer elvonulnak szeme előtt dicsőséges életének állomásai: látja az első házat, ahol pártfogolhat elhelyezte, az ötödik emeleten — látja, ahogy lassan mennek

fölfele, mert abban a házban nem volt lift. „Mehr Lift“, rebegi elhalványuló ajakkal s magas homlokát, amely mögött a lángész kialudni készül, ellepi a veríték. Aztán lassan emelkedni kezd az ágy s miközben távolról hallatszik a szférák zenéje s az Olymposz-görlök lágyan zokogva táncolnak, Ziegfeld eltűnik a halhatatlanság kulisszái mögött.

*Ultra modern Idők vagy Chaplin
mint vilá g c á r*

(Írták H. G. Wells, Hacsek és Saja.)

KÉTEZERHÁROMSZÁZHUSZONNÉGYBEN

vagyunk. A Világállam technokratikus alkotmánya éppen tegnap lépett életbe. Gyárközpont, a Világállam fővárosa, nagy munkában van, ugyanis a nemzetközi Fülpiszkáló Üzem megkezdte működését, hogy a hét végére befejezzék négymilliárd földlakó részére az egyforma, megfelelő fülpiszkálók előállítását. Chaplint rendkívül fontos megbízatással látják el, ugyanis neki kell a már kész fülpiszkálóról lefűjni a benzint, ami gyártás közben esetleg rácsöpög a gyár fölött húzódo repülőgépekről. E célra egy önműködő dörzsfűjtatót kap, amellyel rögtön le-dörzsolja a munkavezető éppen ott tartózkodó hűtlen feleségének arcáról a rúzt, mire kiderül, hogy nincs bőr alatta és Chaplin kétségbeesetten menekül. A távolbalátó detektívkészülék azonban nyomába ered, szerencsére Chaplin a mellékutcában egy süket kolduslányba ütközik, aki húsz éve nem evett kaviárt ananászmártással és ezért éhenhaldokolva ott kuporog rozzant ütött-kopott kis repülőgépének egyik törött szárnyán.

Chaplin melléje ül a szárnyra, egy tányér kátrányba, galuskával, amelyet a vezérigazgató cselédje hajított ki imént az ablakon. Gyanakvó vil-lany lámpa sétál arra, de Chaplin, mielőtt a lámpa

megvilágítaná a cselekményt és hogy tulajdonképpen miről van szó, úgy tesz, mintha csak véletlenül volna itt és szórakozottan töredezi és eszegeti a tényér szélét. De mikor a száját akarja megtorolni, rendes úriember letére, egy arrasiető szörmenagykereskedő agyvelejében s ezért a diótörővel felropantja a gyanútlan járókelő koponyáját, a rendőrminiszter Afrikából felfigyel (távolbalátó készüléke ugyanis éppen oda van beállítva) és int a két idomított zsiráfnak, hogy kapják le Chaplint a tíz körméről. De csak kilenc sikerül, mert Chaplin a tizediknél észbe kap s miután a kátrány közben odaragadt a repülőzsámolyhoz, gyorsan biciklizni kezd a légcsavaron.

Az ócska gép, a kolduslánnyal együtt, döcögve és csikorogva emelkedik a levegőbe, a zsiráfok egy darabig még nyújtogatják a nyakukat, de ezer méter után megúnják és visszahúzzák Afrikába, ám Miki Mauz nagy öröme kiderül, hogy a négy zsiráfláb közben elment és így a két nyak egyedül marad és szomorúan összecsavarodik. Chaplin és a kis kolduslány közben keservesen csetlik-botlik a felhők közt, az ócska, szemétre dobott repülőgépen, amelynek az egyik szárnya különben is hiányzik. A gép minden pillanatban megáll, recseg-ropog, egy nagyobb felhőbe ütközve a kajütfülkéje is kiesik és a két szerelmes a megmaradt félszárnyon lógatja a lábát. De mindenről megfeledkezve igyekeznek berendezkedni a boldog mézeshetekre, Chaplin a zsebében maradt dörzsfúron gyönyörűen tilin-

kozni kezd, Maud a megmaradt fél fülke ablakiba muskátlit ültet és egy féllábú vak koldus, aki egy elhagyott felhő szélén nyekergeti a verklit, úgy cihámul, hogy a verkli kiesik a szájából és most már zongorájuk is van, mert Chaplin az akácfákra felszerelt szájkosarakból ügyesen elkap egyet és pedált és kottatartót szerel a verklire.

Most meg zöldség is kellene a benzinlevesbe, hogy boldogságuk teljes legyen és ezért Chaplin egy percre leugrik a gépről, az ülésterem előadóasztalára, ahol a Világállam diplomatái éppen tanácskoznak. Ijedtében ellopta tőlem a halandzsát, amit én is úgy loptam és értelmetlen szavakat kezd hadarni, amitől végre a különböző nyelvű diplomaták megértik egymást és abban a hitben, hogy Chaplinnek ez volt a célja, óriási lelkesedéssel megválasztják őt világcárnak. De Mohamed próféta, akit szolgálatra beosztanak hozzá, a fülbemászót, mit Chaplin a nyakábadugott, visszacsempészi s így minden nyilvánvalóvá lesz, Chaplint a pincérek kiteszik jó állásából és ő, egy piszkos kis rakétagépen, lassan, tűnődve elindul, a Tejúton, a Gön-cölszekér felé, miközben alkonyodul kezd és az üstökösök és naprendszerek lassan elmaradoznak mögötte.

É g a n a p m e l e g t ő l . . .

(Es brennt von Sonnenwärme . . .)

EREDETI német rím a Kárpátpusztafalvi Osz-tövértanya tősgyökeréből. Játsszák Paulette Meselly, Kunigunda Weidenbaum-Pfeifende, Karl Kurt Tokay-Eiörpöliger, Remer Maria & Szilke Till Maulenspiegel, Friedrich Barbarossa és Sobri Jóska. Götz von Vitéckötés, akit a bécsi társaságban csak Mikoschka néven emlegetnek és nagyon szeretnek, könnyelműen éli a gazdag magyar huszártisztek fáradságos életét, reggeltől hajnalig estélyekre és bálókra vonul ki, az oldalán fityegő villogó csavarhúzóval, amellyel a gáláns bécsi dá-mák fejét csavargatja ki. Bécs nőnemű lakosságának már a fele ki van csavarva, amidőn megjelenik ősi birtokának General-kasznár-direktorja és félre-vonva őt, közli vele, hogy es agonisiert der Huszár's Papája.

Ó, wie jämmerlich, kurjantja Götz, aki éppen csárdásra tanítja a Kaiser-königliche Statistikamt gépírónőit egy utcai estélyen, felugrik az asztal mellől, kikapja a cigány kezéből a zongorát s rá-pattanva hazafelé nyargal, miközben a pedálig ér a lába. De a papája már meghalt, tehát nagyot üt kardjával a rendező szamar fejére, annál is inkább, mert értesül róla, hogy birtoka, Tősgyökérfalva, — ahogy az ischpán jelenti — ist unter Trommel ge-raten, vagyis dob alá került.

Mivel néhány Joch (hold) még megmaradt, elhatározza, hogy itt marad és dolgozni fog, törni és túrni fogja a földet és visszaszerzi a birtokot. Ezért rögtön összehívja az udvaron a cselédséget és megpattintva feje fölött a karikásch oschtort, szája szegletéből a következő szavakat schercinti, jól értvén a nép lelkét: „Ihr seid, Gesellen, alle persönlich, ein treuer Diener seines Herres gewesen mögen. So will ich Euch nicht ohne Dankbarkeit entlassen gewesen gehabt haben sein sollte. Szeavasz, feurige Paprika-betyären!“

A cselédség óriási lelkesedéssel oszlik szét, csak Böseinke, a néhai gróf pipaszurkálójának leánya marad ott és kijelenti, hogy ő továbbra is szolgálni óhajtja az elszegényedett huszártisztet. Götz szólni is alig tud a meghatottságtól, de leplezi érzelmeit s magyaroschan rászól a szép leányra (Paulette Messey): „Ach wo, du bist doch eben von Feuer gesprungen, spring zurück, und damit schluss!“

Így hát együtt maradnak, Böseinké az egész cselédség helyett dolgozik s Götz is munkába áll, együtt kaszálnak és kapálnak és nem törődnek semmit a pletykával, amely a faluban elterjedt, annálkevésbé, mert a tisztelendő is pártjukon von. Götz vigasztalgatja Böseinkét „was immer“ mondja neki „es spaziert das schlechte Mund der Welt, du sollst darauf nicht beugen meine Rose!“ Böschike boldog, már-már szeretik egymást, de nem szólnak, Böschike egyre ügyesebb, mint Buschspringer (bokorugró) s Götz is gyakorlatra tesz szert a kútágaskodásban.

Egy napon azonban Görznek Bécsben akad dolga, ahol beleszeret egy gáláns dámába, miközben a hűséges Böschike otthon éppen sarkantyút hímez urának parádés díszgatyájára. Götz mint vőlegény tér haza, de azonban kiderül, hogy menyasszonya tudni se akar róla. Böschike jóképet vág és hogy vigasztalja Götz-öt, nagy arató-sersenyt rendez a pusztán.

Szikrázó, gyönyörű verőfény borítja a boldog, áldásos mezőt, az egész természet ujjong a termékenység mámorában, a kalászok sejtelmesen hullámanak, szinte nevetnek a virágok s még a kicsiny madár bársonyos torkából is háladal csicsereg a kék mennybolt felé, hogy aszongya „ó Trank von süßer Labe des luftes, wie können wir alle glücklich nennen haben geworden mögen, tschipp, tschipp“. Ennyi szépségtől elragadtatva Götz se tudja tovább türtőztetni magát s „Ascho und Kappa kann uns nur von einander trennen in Zukunft“ kiáltással keblére öleli Böschikéjét, akiből ilyentormán Himmelchen (menyecské) lesz s még a csecsemők is mosolyogva gügyögik feléjük a bölcsőből, kis kezeiket csapkodva: „gratuliere!“ „gratuliere herzlich“, miközben fönt az égen a Joch diszkréten elrejtőzik a felhő mögött.

A Sátán szanatóriuma vagy Kegyetlenség a sötét előidők terhére.

(Nagy történelmi dráma Amerikából.)

SZEGÉNY Lincoln elnök, aki a rabszolgaháború befejezésének napján grape-fruit-tal elrontotta a gyomrát, hősieis önuralommal beszédet tart az erkélyről, a legszörnyűbb gyomorgörcsök ellenére, ami arcán tükröződik. Ezután színházba megy, ahol egy Both nevű színésszel, akivel össze van beszélve, lelöveti magát, hogy ne kelljen továbbhallgatnia a rettenetes rossz előadást. Both elmenekül, de közben egy Mudd nevű orvos helyreigazítja kifecamodott bokáját, ám ottmarad a színész papucs, amelybe, egykorú szokás szerint, bele van vésve keresztlevele és illetőségi bizonyítványa. Ezen a kis nyomon elindulva a csalafinta üldözők kiszaglásszák ottartózkodását s most már az ártatlan orvost vádolják a szóbanforgó színdarab szerzőségével. Hiába védekeznek, a vád rajta marad és kezdenek rossz szemmel nézni rá, de ő, a tárgyalás tartamára, csuklyát húz a fejére, hogy ne lehessen ráismerni. Össze is tévesztik egy középkori hóhérral s már-már áthelyezik az „Inkvizíció kínjai“ című filmbe, amidőn családja kijárja, hogy elmeállapota megvizsgálása céljából vigyék el a Sátán szanatóriuma név alatt közismert szigetre, ahol cápákat őriznek egy körcsatorna alakú akváriumban, rengeteg néger és fehér katona fel-

ügyelete mellett, hogy a veszedelmes halak ki ne juthassanak a nyílt tengerre.

A szanatóriumban irtózatos szenvedések várják a törekvő fiatal orvost. Eltekintve attól, hogy naponta csak félkiló szappant csempészhetnek be neki, manikűrkészletét se hozathatja el Washingtonból s rákényszerítik, hogy a durva, tudatlan és tapasztalatlan néger személyzettel borotváltassa magát, amire nem hajlandó s így reggelre mindig háromnapos a szakálla, csak délutánonként vágja le. Egy ördögien gonosz, szadista parancsnok többször, mikor úgyis rossz hangulatban van, szándékosan és kifejezetten görbe szemmel néz rá, sőt egyszer a nyelvét is kinyújtja. Nem bírva ezt a pokoli bánásmódot, a legközelebbi alkalommal, mikor a parancsnok elgáncsolja és csak egész felületesen kér bocsánatot, Mudd szökésre szánja magát. A szanatórium személyzete odáig megy kegyetlenségében, hogy ezt meg akarja akadályozni s napokig ágyúkkal és repülőgépekkel kellemetlenkednek, csakhogy tervét végre ne hajthassa, sőt egy elvetemült pribék titokban leszedi a szőnyeget arról a fali lépcsőzetről, amely a foglyok szökése céljait szolgálja s Mudd csaknem megcsúszik szökés közben s ha a cápákat az őrség el nem kergeti, rosszul is járhatna. Ezután, büntetésül, gödörbe dugják, ahol még villamos masszírozógép sincsen, de szerencsére kitör a sárgaláz s így az orvosnak kénytelenek visszaadni durva tábornoki sávval díszített bricseszadrág-

ját, amelyet főként jó szabása miatt kedvel, az egyszerű habselyem teniszínggel. Már minden rendbejönne, de ekkor a gonosz parancsnok intrikálása következtében kérvénnyel fordulnak az államhoz, hogy küldjék őt haza és ezt addig forszírozzák, míg a szerencsétlent tényleg vissza is kergetik nyomorúságos, primitív kis farmjára, ahol biztos halál vár rá és néger szolgájára, tizenkét gyermekével együtt, akik ma már mind ott küzdenek a dicsőséges spanyol hadjáratban.

*A Zöld Halál
vagy a Borzalomfilm
Szenzációs rémség!*

Jön!

Jön!

Jön!

JÖVŐ HÉTEN MUTATJA BE
A BORZÓ-MOZIII!

ELŐZETES JELENTÉS!

Csak felnőtteknek,
nagyszülők kíséretében!

ELŐZETES ORVOSI VIZSGALAT
KÖTELEZŐ!
Szívbetegsége kizárva! — Erős idegzet!

HARCTERET JÁRTAK ELŐNYBEN!

Morgue-alkalmazottaknak
tíz százalék kedvezmény!

HÓHÉROK FÉL ÁRON!

A büffében szíverősítők, kámforinjekciók, fel-
mosó-szappan áll a nagyérdemű közönség rendel-
kezésére.

FÉSŰ ÉS HAJKEFE MINDEN PÁHOLYBAN
(Égnek meredt hajak lesimítására.)

Előzetes szemelvények:

1.) Bagolyhuhogás. Éles gúnykacaj. Fekete gomoly. Egy hang: „Ez a feketeség egy villanylámpa Hugh kapitány lelkiismeretéhez képest“.

2.) Tál, amelybe halál verejték csöpög.

3.) Hoor ezredes, a pampák hőse, üveges szemekkel mered a szörnyű látványra, amely szemei előtt lefolyik. Halkan mormolja maga elé: szörnyű, szörnyű! Perc múlva ugyanez a fej, megőszülve, éppen azt suttogja: „Borzalom, borzalom!“

4.) Whig kapitánynak, a Zöld Halálnak arca. Csikorgatja fogát, marka vadul összeszorul. Halkan sziszegi: „Megvan! Szorítom! Kiszorítom a lelket belőle!“

3.) Mabel a mélységbe mered. Csak ennyit mond: „Rém . . . rém . . . rém . . .“ Aztán zuhanni kezd.

6.) Sakál ugrik, fülsiketítő oroszlánbögéssel.

7.) Kitaposott belek, teknőben.

8.) Véres arcú férfi kést emel feje fölé, ruhája csupa vér. Előtte sápadtan Mabel. *Mabel*: „hát nincs szíve!“ *Véres férfi a késsel* (rekedten): „Nincs!“

A film:

1.) Whig kapitány Afrikából anyagot szállít az Állatkitömők Egyletének és a Rovartani Intézetnek. Vele van felesége, a szőke Mabel. A hajón találkoznak Horr ezredessel, akinek tetszik a csi-

nos Mabel. „A kapitány lelkiismerete sötét“ jegyzi meg Horr az alagútban.

2.) Mabel arcképét fordítva tartja Horr, a képen lefelé lóg Mabel feje. Mikor ezt Mabel meglátja. Jóízűt nevet (premier plán, nevetésre torzult arc), meglegyinti Horr arcát és megkéri, Hogy kísérje el. Hangulatos séta.

3.) Horr megáll, a földre néz. „Mi az, colonel?“ „Nézze, Mabel, érdekes rovar“. „Mi az?“ „Ez kérem egy ritka kameruni nyű-fajta, egészen szőrös, az is a neve: szőr-nyű!“ Közben esni kezd a hó, Horr feje behavazódik, mintha ősz lenne. Premier plán. „Látja Mabel ezt a vakondtúrást? Ez egy borzféleségnek a túrása.“ „Szóval borz-ágy?“ „Olyasféle: mondjuk, borz-alom.“

4.) Whig kapitány a bokrok közül leleselkedik. Zsebeiben szorongat valamit. Már éppen előlép, amikor hirtelen eltorzul az arca. „Átkozott bolha!“ kiáltja és keresgélni kezd. Végre megfogja. Premier plán: „Megvan! Szorítom már! Kiszorítom a lelkét!“

3.) Mabel ráül a ródlira, lenéz a mélységbe és (premier plán) „rém . . . rém . . . rémédes!“ kiáltással csúszni kezd.

6.) Whig egy vándorcirkusztól farkaskutyát vásárol.

7.) Whig megjósolja Mabelnek, hogy meg fog szabadulni kegyetlen férjétől — a régi népek béljóslatára hivatkozik s be is mutatja a borjúbélen, hogyan csinálták.

8.) Horr ezredes, miután neje két hónapja éjjel-nappal együtt van Whig-gel, elhatározza, hogy elválnak. Szörnyű tervét már-már végrehajtja, amikor véletlen végelgyengülés leveszi lábáról. A fiatalok egymáséi lesznek és Mabel boldogan siet a henteshez, bevásárolni az ünnepi vacsorára. A jelenet így zajlik le:

Mabel (a henteshez): Hát nincs szíve?

Hentes: Nincs.

Mabel: Akkor adjon májat. Abból is lehet előételt csinálni.

Utolsó felirat: Hogyne, majd elkoboztatjuk a filmet a maguk kedvéért. Egyébként, ha meg akarnak ijedni:

— *Hu! HU! Hu!*

Allah kemencéje

vagy

Ami az ezeregyéből kimaradt

(Színes hímsoda két csalódott szív szerelméről.)

AZ ELSŐ számú csalódott szív, úgymint Marlene Dietrich, aki egy zárdában nevelkedett, de aztán kikerülve a nagyvilágba, végignézte saját „Kék Angyal” című filmjét s úgy megundorodott a fertőtől, hogy rögtön visszatért a zárdába, andalogva sétál őszzakállú főnöknőjével a kertben az „Ich bin von Kopf bis Fuss auf Tugend eingestellt” kezdetű bölcsődalt énekelve, amikor valami megsúgja neki, hogy ilyen esetben Hózeás próféta elment a pusztába zebrákat etetni.

Azonnal csomagol és a legközelebbi Szaharavonattal útnak ered.

Ugyanakkor főtisztelendő Charles Boyer a Szahara másik végén gombamódra tenyésztő trapista kolostorok, egyikében piheni ki életreszóló optikai csalódását, amely születése alkalmából érte; ugyanis azt hitte, hogy rózsabokorban jött a világra.

Évek óta él már a remeteségben, szabad idejét sajttenyésztéssel és sajtászedésű pálinkával tölti, utóbbit jellegzetes palackokba, amiből később a bonyodalom származik.

Ugyanis egy napon úgy érzi, hogy nem bírja tovább a sajt és pálinka áhítatos illatát és valami

szörnyű bűnös fertőre vágyik, szeretné meghallgatni Prof. Halton mozgásművészeti előadását Timbuktuban, amely néhány szabadgyakorlat bemutatása kapcsán az afrikai testedzés alapelemeivel foglalkozik, különös tekintettel Hollandia és Németország gyarmati törekvéseire.

Vesztére itt találkozik Marlene Dietrichkel, aki szintén csalódott lelkének megnyugtató céljából szemléli a Szenegál hastáncosnő anatómiai mutatóványait. Meglátni egymást, menekülni egymás elől, nagy lelki harc után mégis kibékülni, három évig együtt síelni St. Moritzban, kitanulni a filmezést Korda Sándornál, visszatérni és ellenállhatatlan szerelemre gyulladni egymás iránt: pillanat műve volt. Hiába inti őket Szentpéteri: Kari, vigyázz, kedved majd követendi gyász, ők nem hallgatnak még a vén homok jósra se, aki erre bedugja orrát a homokba, hogy ne lássa a folytatást, könnyű neki, a vászonról ki lehet menni.

A fiatalok hátborzongató bűnre szánják magukat, ugyanis a falu templomában megesküsznek a jóságos pap előtt, aki fejcsóválva adja össze őket, tudván, hogy ebből nem jöhet ki semmi mulatság, miután Charles Boyer az egész idő alatt olyan arcot vág, mint aki öltözködésnél magán felejtette a csuromvizes úszónadrágot és folyton attól fél, hogy átüt a ruhán.

Mindketten érzik, hogy sietve el kell tűnniök az emberek szeme elől. Charles Boyer tehát kapkodva magárarántja a disznóbőr bricseszt, frakk-

inget és cow-boykalapot, egyetlen vagyonát, amit a klastromból magával hozott — Marlene Dietrich néhány estélyi ruháján s egy szerény Szahira-belépőn kívül csak a pezsgőhűtőt, gyermekkorának kedves emlékét viszi magával. Így indulnak el nászútjukra a karavánnal, amelyet egy koravén arisztokrata vezet. Idejüket boldogsággal, horgolással és clefántsimogatással töltik.

Már a közepén is túl vannak a Szaharának, midőn egy fregattkapitány, aki itt teljesít szolgálatot, útjukba kerül. A hatórai pezsgőnél egy darab trappistasajtról felismeri Charles Boyert, mint szökött prófétát, aki sajtot, papot, pálinkát cserben hagyva itt dorbézol a Szahara kellős közepén, holott otthon a kolostorban ő képviselte a sajtot.

Nagy lelkiharc után Boyer be is vallja büntetett előéletét. Marlene Dietrich azon az állásponton van, hogy itt csak a tökéletes bűnbánat segít, önmaga kíséri vissza boldogtalan férjét egy a Szaharából nyíló hátsólépcsőn a kolostorba és szigorúan a lelkére köti, hogy vissza ne merészeljen térni, míg egyetlen ember akad, aki az olmutzit jobban szereti a trappistánál és ő tmagát szívesebben látja jó malacfilmekben.

Őzike és a vadállatok

(Eredeti amerikai film az erény jutalmáról és a hűn bűnhődéséről, a modern Babelben, amelyben oly nehéz tisztán maradni egy ártatlan őzikének.)

ŐZIKE tulajdonképpen egy ártatlan, szegénysorsú leány, ki a rettenetes nyomor következtében, melyben szülei és testvérei élnek, kénytelen beletörödni, hogy egy dúsgazdag vállalkozó titkárnői állást merészeljen felajánlani neki, havi ötezer dollár fizetéssel. Természetesen, a gyalázatos férfi, már mint a vállalkozó, csakhamar kiveti karmait a tehetetlen, védtelen gyermek felé, akinek egy óvatlan pillanatban, diktálás közben már csaknem sikerül a nyakát megsimogatni kéziratbanézés ürügye alatt s a boldogtalan áldozat pihegő rémületében csak úgy tud védekezni, hogy a zongoraszékkel hátbavágja, majd a felbukott farkas hátára borítja a kádat, aki így csak négykézláb, teknősbéka módjára képes kiszabadulni az ablakpárkányra s így őzikénk a nyitvahagyott ajtón át elmenekül.

De további farkasok jelentkeznek a csendes, félreeső kis vidéki kastélyban, ahová őzike visszavonult bánatával és csalódásával, a vadállati farkas kastélyában töltött három hónap folyamán összekuporgatott kis hitbizományából tengetve sanyarú életét. Egy gazdag földbirtokos, Sawyer, aki ragyogó szépsége és fiatalsága mögé rejti fenevadi gonoszságát, a mit sem sejtő, tapasztalatlan Őzikét,

három törvénytelen gyermekével együtt látogatóba csalja magához, ahol nevét és kezét ajánlja fel neki, csakhogy gyalázatos célját elérje, őzike rettenthetetlen szelidségében kiszolgáltatja magát, de azonban a nászéjszakán Sawyer vadállatisága odáig terjed, hogy rájön a vállalkozóra s oly rettenetesen ordítani kezd, hogy a megrémült őzike csak néhány utazóbőröndnek a földbirtokos szájába való gyömöszölése után képes törékeny őzikeéletét kimenteni a kastélyból.

A vérszemet kapott Sawyer az egész világon keresi boldogtalan áldozatát, hogy legalább pénzt küldhessen nekije. Őzike mit sem tud erről s így nem lévén közelébe senki, aki megvédje, újból felkeresi a vállalkozót, aki egy óvatlan pillanatban feleségül is veszi őt. Véletlenül ugyanoda szállnak azonban, ahova Sawyer, aki éjszaka történetesen benyit, őzike megfélelkezve az ellene elkövetett gazságokról és Sawyer életét féltvén, a vállalkozóval bezárhatja az ajtót, de a nyomorult fenevad azzal hálálja meg jóságát, hogy homlokon akarja gyilkolni, illetve csókolni nejét, mire a végső kétségbeesésben vergődő Őzike lihegve beledugja az elvetemült ember gyomrába a kályhacsövet. S hogy még ezekután se tér észre, a keze ügyébe került vízipuskával védi meg magát, azután végleg kimerültén, halálra csigázva és üldözve, fásultan roskad a gyalázatos fenevad mellé!

A besiető rendőrök előtt Sawyer végre magához tér s belátván, hogy üldözése dugábadólt

szegény Őzikevel szemben, jobbnak látja magára vállalni a gyilkosságot, amiért a földühödött tömeg meg is lincseli. Így a szegény sorsüldözött Őzike révbe ér végre Arthur karjaiban, aki eddig nem akart szökni, miközben odakünt régi néger dalokat énekelnek a rózsafüzéres kéjgyilkosok.

Kitűnő műsorban érdekes délamerikai felvételek a ragadozó lámák és turbékoló, bicsérdista sakálok megkapó életéről, természetesen keretben.

*A bűnös a s s z o n y ,
v a g y
A férj, aki megbocsát,
v a g y
A színdarabból készült film.*

A MEGELŐZŐ FILM, melyet a Box-gyár készített, mint emlékezni méltóztatik, Tom Miksz-szel a főszerepben, megcsalt férjet ábrázol, aki tettenérve négyfelé vágja k. nejét. Mivel Pesten ezt a filmet túlnyersnek találták, most a Mox-gyár a szelíd és intelligens Henry Baur-t lépteti fel, nejével, aki a múlt filmben négyfelé vágott feleség legbűnösebb negyedéből készült, francia körítéssel. Izgalmas bevezetés, idegrázó jellemfejtéssel, ugyanis a szegény, de talpig intelligens Henry hosszan és eltűnődve néz bele egy kályhacsőbe, majd lassan feláll, először láthatóvá lesz dereka, hogy nyilvánvalóvá legyen, milyen derék ember, azután a talpát látjuk, mely még mindig szelíd és intelligens. Ezután a bútorok is visszaszívják a lélegzetüket, hogy a szörnyű pillanat tanúi legyenek, amint Henry feláll és átmegegy a szobán. Ebben a feszült hangulatban az asztalon felejtett Fliegende Blätter című német élclapból kilép a barátja, a talpig megcsalt Maurice és közli vele, hogy nejét (mármint Henry nejét) együtt látta aludni egy talpig könnyelmű húszéves fiatalemberrel a papírkosárban. Henry

arcvonásain, de különösen bal orrcimpájától lefelé, jobbajkáig, rettenetes harc dúl, amit azonban legyőz a megértés és bánat, amelynek rettenetes indulatában Henry felugrik s minden civilizációról és kultúráról megfeledkezve, egyenesen az ablakhoz lép s azon (gyöngyeidegzetűek számára tizenhattól lefelé cenzúrázva) öt percig kinéz. Ekkor jelenik meg neje, a talpig bűnös Marianne s férjét jobbarcán megcsalja.

Henryben, a harctéri jelentések szerint, már-már győz a vadállat, amikor eszébe jut, hogy tulajdonképpen miért van ő itt s irtózatos kínok között odatartja bal orcáját is, hogy azt is csalja meg. Ezután kezdődik a megbocsátás tulajdonképpen hőstörténete. Marianne visszamegy a papírkosárba, Henry pedig elindul a megbocsátás útján. Következőknek bocsát meg, úgymint: egy karszék, amelyben ülni szokott, egy öreg pipa, keresztretjtvény a Pesti Naplóból, Grátzer Józseftől, függőleges sorok, sakktáblán két fehér torony, villamosban a szembenülő talpig csinos fiatal lány, egy lépcsőház, csigalépcsőkkel. Ezzel szemben jön egy talpig öreg koldus és pénzt kér, mire Henry némi tűnődés után inkább nejének bocsát meg, miután az öreg koldus („Isten fizesse meg“) olyan garanciákra hivatkozik, amelyekre nincsen fedezet. Másik villamosban talpig csúnya, öreg vénkisasszony ül s Henry némi tűnődés után, itt is inkább nejének bocsát meg. Továbbá kivégzik a bolgár felkelőket, a spanyol felkelő-

és kormánycsapatokat, Előindiában, dacára a nagyszerű Pasteur-filmnek, kitör a veszettség, a Ferencvárosban egy mézáros úgy vágja kupán a suszterinast, hogy két foga kirepül, mely alkalmából Henry megbocsát hűtlen nejének. Ellenben nem bocsát meg egy szögnek, amely kiáll a cipőjében, a fentemlített keresztretjvényben a vízszintes soroknak, amelyeket nem tud megfejttem, majd konkurens csokoládégyár vezérigazgatójáról, aki pedig átadta neki az egész üzemét, a tárgyaláson így nyilatkozik: „a Weisz nem gazember?! Bocsánatot kérek!!“ mire gyárost lecsukják, ő dúsgazdag lesz s elnyeri az Első Bocsánatügyi Arany Glória-rendet, azonkívül a Nobel békedíjat. Az ünnepi estélyen Marianne abba hagyja a duzzogást és megbocsát Henrynek, amiért megbocsátott s így az aljas csábítótól, fentemlített ágyrajáró fiatalembertől a népkönyhából, megszabadulnak s boldogan élnek tovább.

Előzetes jelentés.

A filmek után, amelyben négyfelé vágják egymást s amelyben megbocsátanak és együttmaradnak, következik a Nyux-gyár világalkotása, amelyben nem bocsátanak meg és mégis együttmaradnak.

Egy éjszaka a dsungel poklában
(óriási őserdő-film, Afrika mélységeiből, Sir Wood-Hata kétéves expedíciójának eredménye, a halál torkából, kétmillió font befektetéssel.)

A NÉMET BEMONDÓ kissé rekedt hangjából „Wir betreten das Deck des Dampfschiffes Brentano . . ., értesülünk, hogy az ír partokon horgonyzó gőzhajón indulunk el kalandos, ismeretlen utunkra. Hánykolódó gőzös fedélzete, a felmenő nap fényében. Térképet látunk, amelyen Angliából indulva egy fekete szív, nyíllal a végén, megy lefelé magától Afrika felé és kezdjük érteni, hogy kerülhetett ilyen sokba ez a film, nem kis dolog, az egész Földközi tengerre hidat mázolni.

Hip-hop, úgylátszik már ott is vagyunk Afrikában, ugyanis emeletes házak és például a Piccadilly-tér helyett eredeti fákat és fűvet látunk, melyeknek lombját kísértetiesen ingatja az afrikai szél. Egy pillanatra feltűnik maga Wood-Hata, fáradságosan gázol át a fűvön, kezében jó Lancaster-e és a közelben semmi jármű, se autó, se földalatti, vagy efféle, ami megint rengetegbe kerülhetett, nem is szólva magáról a rengetegről, amibe belekerült.

Bemondó (izgatottan): „Und jetzt . . . durch die Lauben . . . Elcsukhk a hangja a látványtól,

amelyben mi is részesülünk a következő pillanatban, ugyanis két ág között, füves tisztás tarul elénk, amelynek hátsó peremén úgynevezett vapillik ugrálnak, ezek kecskeszerű szörnyetegek, melyeknek vadságára jellemző, hogy négykézláb járnak, nem úgy, mint felsőbbrendű rokonaik, a szöcskék és bolhák, nem is szólva a kéngururól. Kengurut különben mingyárt látni fogunk, ez aránylag még kultúrált lény, mert ha pénze nincs is, legalább erszénye van, nem úgy, mint teljesen elszegényedett és tönkrement rokonainknak, a majmoknak, akiknek még erszényre se maradt pénzük. Ezért ugrálnak oly kétségbeesetten és sürgölődve az ágak közt, jelezve, hogy ők igyekeznek keresni, nem ők az okai, hogy a mai viszonyok közt képtelenek eredményt felmutatni.

De csitt! A bemondó elnémult a borzalomtól. Az egyik fa ágán mozgolódik valami, a malmok riadtan szétfutnak.

Villámgyors szökelléssel egy párduc veti le magát a fű közé. Látjuk, ahogy hasára fekvé kúszik, a felvevő-gép haláltmegvető bátorsággal követi. De a párduc fürgébb, elbújik a bokorban. Ebben az irtózatoss helyzetben, mely a felvevő-gépet azzal fenyegeti, hogy nem tud felvételt csinálni s az operátor családjával együtt éhenhal, utolsó percben menekvés kínálkozik: ugyanis egy strucc feje jelenik meg. Maga a strucc el van temetve a homokban, csak a fejét dugta ki kíváncsian, hogy mi lesz. A párduc megfélekedve

eminens érdekeiről, kibújik a zöldlevelés bokorból, egy pillanatra közelebb is kerül, de megnyugvásunk nem tart sokáig: hideg veríték lepi el homlokunkat az operatőr családi életére vonatkozóan, ugyanis végleg eltűnik, szerencsére az utolsó pillanatban egy kopaszodó foltról a hátin felismerjük őt, a legutóbbi dsungel-filmen szerepelt, tehát nyilván listán van, az angolok pontos emberek, ha laccímét nem is, telefonszámát biztosan felírták.

Ezután zsiráfot látunk, természetéhez képest egész rövid ideig. Ám megfagy a vér ereinkben, ugyanis a szomszéd fáról óriáskígyó csavarodik le nesztelenül — egy villanás s már a zsiráf nyaka köré tekeredett, a zsiráf pánikszerűen, fuldokolva menekül, nyakán a boával, ami a rettenetes melegben szörnyű lehet. Elfordulunk a borzalomtól, de mellettünk ülő siketnéma ismerősünk, aki szájról tud olvasni, megnyugtat, kiűzőivé velünk a zsiráf és a kígyó beszélgetését, melyben panaszkodnak, hogy nem lehet már élni az őserdőben, a mozivállalatok minden helyet elfoglalnak, vadmozisokkal van tele minden, ki fognak vándorolni Londonba.

Iszonyú bömbölés tölti meg a nézőteret, egy oroszlán veti rá magát a nyugodtan legelésző hangyászra. Másik oldalról frissen sávozott tigris közeledik, összekapnak a zsákmányon, némi hempergőzés után fogcsattogtatva mindketten nekimennek: a menekülnivágyó hangyászt a víz-

parton több élő krokodil-rétikul várja s megjelenik maga a Halál is, eldobja a szájevét, amivel torkát gargalizálta s utánveti magát. Ez még hagyjam de a levegőben vadlepkék jelennek meg, csápcsattogtatva. A hangyász elveszettnek látszik, de az utolsó pillanatban, mit tesz Isten, kiderül, hogy az egészből egy szó se volt igaz!

Bemondó: „Aus der Hölle der Natur kehren wir zurück in die friedliche Kulturwelt . . .“

Alkonyat a tengeren. Békésen ringatózik a Brentano. Egy pillanatra müncheni piac látható, ahol vidáman és barátságosan pattog a kandallótűz Thomas Mann művei alatt.

S z a b a d a l m i i r o d á m

AZ EMBER valamivé lesz. Korunk nem tűri az álláshalmazást, megköveteli, hogy nekünk után, felnőtt korunkban, valami állás, vagy hivatás, vagy minőség jelölje meg, mivel akarunk részt venni a társadalom munkájában — ezt az egyet aztán egész életünkben csinálni kell. Az egyik széklábat farag, a másik verset farag. Nem mindegy? Mindig csodálkoztam, miért murizik Michel Angelo (össze nem tévesztendő a hasonló nevű kiváló fotográfussal), hogy nem akar széklábat faragni (Emb. Trag. Phalanster). Széklábat faragni is érdekes lehet, én még sohasem faragtam és éppen ezért nagyon szeretnék egyszer, biztosan jobban csinálnám, mint a hivatásos széklábfaragók.

A versírás és művészi alkotás taposó-malmában, amire ez a rideg társadalom kárhoztatott, néha én is szoktam ábrándozni, „elmerülni álomképeimben“, miközben a „rábízott munka“ (mondjuk, egy érdekes új könyv, amelyről tanulmányt kell írni) „kárbamegy“. Ha aztán a tudós szerkesztő borsóra térdepeltet ezért, azt felelem dacosan „még a borsón is szépet álmodom, például azt, hogy széklábat faragok“.

Mért, nekem talán nem szabad?

Azért mert csak egy közönséges költő vagyok, az állami álmodozó-üzem egyszerű mun-

kása, én nem álmodozhatom arról, hogy nem álmodozom, hanem valami megfogható tárgyat alkotok?

Például . . .

Például hadd vallom itt be egyik kedvenc szórakozásom.

Lelkem mélyén mindig meg voltam győződve róla, hogy zseniális feltaláló lennék, ha hagnának.

Még hozzá egészen másféle, mint az eddigiek voltak. A régi iskola: Stephenson, Bell, Edison. Marconi, nem az én esetem. Ezek recept szerint dolgoztak — analízis és anisztézis, gyakorlati célok megoldása. Valami más lebeg előttem, ami eddig még nem volt — a feltalálás tárgy- és feladat-körének egy új irányát találtam fel.

Hogy is érttessem meg magam?

Az a feltaláló-iskola, amelynek, úgy értem, első apostola lettem volna, a találmányokat öncélnak tekinti, nem alkalmazkodik kívánalmakhoz és alantas célszerűségi szempontokhoz. Nevezhetném impresszionista, vagy artisztikus-individualis feltaláló irányzatnak: mindenestre új elvek és követelmények érvényesülnek benne.

Mit magyarázzak, a példa sokkal jobban szemléltet.

Az én eszményképem és követendő mesterem például az a rajongó lélek, egyik elődöm (különben — jellemző — nagy szegénységben halt meg, s a hálátlan és meg nem értő utókor még ma sem

méltányolja), aki a műtűkszemet találta fel, amely éppen úgy fáj, mint az eredeti.

Soha nem volt annyi pénze, hogy találmányának modelljét elkészítse: lejárta a lábát és hitvány, eredeti tyúszemeket viselt még akkor is, mikor álomra húnvta tyúkszemait.

Na kérem, most már talán megértének.

Alábbiakban van szerencsém néhány eredeti ötletemet — természetesen a copyright és szabaddalmi elsőbbség szigorú fenntartásával csekélyszámú híveim rendelkezésére bocsátani, egyrészt azzal a céllal, hogy a modelleket elkészítsék, másrészt, hogy őket hasonló találmányok kieszelésére buzdítsam.

Tehát kívántatik: r. Wekker-szordinó-készülék, melyet közvetlenül elalvás előtt a már felhúzott ébresztőórára szerelünk. A készülék reggel, mikor az óra csöngetni kezd, részben, vagy — eszményi megoldásban — teljesen elfogja a hangot, mely legszebb álmában szokta oly kellemtelenül zavarni az óra tulajdonosát.

2. Pislogó villanylámpa olvasás ellen. Az ágyban való olvasás rossz szokását szüntetné meg: bekapcsolásra a lámpa hunyorogni cs pislogni kezd, képtelenség olvasni mellette.

3. Töltőtollkulacs. Egy csavarásra a töltőtoll tinta helyett törkölypálinka folyik, esetleg — alkoholmentesek részére — tiszta langyos víz. Ugyanakkor egy kis villanylámpa gyullad ki a

toll végén, piros jelzőlénnyel és hőmérővel, átutazók részére.

4. Láthatatlan hőmérő és iránytű. A hőmérő higanyoszlopa átlátszatlan fémcsőben szaladgál — a hőmérőzött beteg nem láthatja, mekkora láza van, nem ijed meg cs ilyenformán közérzete derültebb lévén, esetleg könnyebben gyógyul (az orvos, külön, használhat rendes hőmérőt, a másik hónaljban). Hasonló elv szerint forrasztott fémfedelű iránytű, csavargók és kéjutazók számára, akiknél úgyse fontos, merre vannak az égtájak.

5. Kazánkőfesték. Megfelelő kémiai anyag, mely a gőzkazánokban használt vízbe keverve, a kazánok falán visszamaradt úgynevezett kazánkövet pirosra, kékre, zöldre, esetleg lilára festi.

6. Borotválható állszakáll. Detektívek számára nélkülözhetetlen. Az állszakállt percek alatt le lehet borotválni. A vásznat, amelyre fel van ragasztva, természetesen jól hozzá kell enyvezni az állhoz, nehogy le lehessen rántani, borotválkozás közben.

7. Duplatalpú ruhaszekrény. A szekrénynek fölül, a tetején is vannak lábai. Ha a szekrény fölül poros lesz, nem kell porolni többé, egyszerűen megfordítom az egészet, mire a por magától lehullik. (Természetesen üvegtárgyakat nem szabad tartani benne.)

8. Kalapgomb. Két gomb a kalap két szélén. A levetett kalapot két szélénél fogva, össze lehet gombolni. Esetleg kulcszár, ugyanazzal a céllal,

zsebbenhordható kulccsal. Keménykalapokhoz — nehogy az összehajtásnál rongálódják — acélvagy ezüstlánc, amely a két gombot összecsatolja.

9. Automatikus készülék. Egyszerű szerkezet, melyen felül, ha megnyomok egy gombot, oldalt kijön egy másik gomb, amelyet szintén meg lehet nyomni.

10. Figyelmeztető habfürdő. Kifejezetten lábmosásra való lavór, vízzel és szappantartóval. A Wertheim-szekrény közelében helyezendő el, oly módon, hogy a betörő észrevegye. Ha eszébe jut lábfürdőt venni munka után, az edény csöngetni kezd és alarmirozza a házat. Ha nem, nem.

11. Világító inggomb. Az inggomb, abban a percben, hogy földet ér, világítani kezd. Vége a bosszantó keresgélésnek, a leesett inggomb után, ágy alatt, szőnyegen. Esetleg ugyanaz, apró gramofonnal belsejében, mely földet érve énekelni kezd. Ugyanaz, ibolyaillat-permetezővel, mellyel, akármily szerényen elbújik, elárulja magát.

Egyelőre talán elég ennyi. Ihletett követőimet kérem, folytassák teljes dicsőséggel, amit nem egészen dicstelenül kezdtem. A megfelelő dicsőség-ellenőrző és kiegyenlítő szerkezet még feltalálójára vár.

„*Wir sind unschuldig*“

vagy

Ártatlanok! Ártatlanok!

Ártatlanok...!

Artatlanok!?

vagy

Lunarné ifjúsága

(Erettentő film jó írók és rendezők ellen.)

EZ A FILM oly célt szolgál, hogy elrettentse azokat a filmírókat és rendezőket, akik főként Amerikában — kezdenek mostanában felbukkanni s akik fellázadva a nemzetközi megállapodás és szabály ellen, mely a nagyközönség érdekeit tartva szem előtt, kötelességévé teszi a filmgyáraknak, hogy kizáróan rossz témákat dolgozzanak fel, vagy legrosszabb esetben (ha a rossz téma véletlenül nem akad kellő mennyiségben) a jó témákat gondos rendezői munkával tegyék elfogadhatóan tönkre. Látni fogjuk, hogy ezeknek a törvényeknek ad absurdum be nem tartása következtében milyen gyalázatosán csak jó filmek keletkeznének, még a való életet is nem átván úgy ábrázolni, ahogy van, rontanák az előkelő közönség izlését. Megjegyzendő, hogy a feliratok — köztük maga a cím — sokat javított az eredeti tárgy szabályos és elfogadható elrontása érdekében. Általános érdekességét alanti mesének főként az szolgálja, hogy mi nincs

benne s ezért mindenütt igyekszem erre hívni fel a producerek figyelmét.

Tehát a film, mely két szorgalmas és derék barátnő s az egyik vőlegényének, akik magániskolát nyitottak, a tanulókkal való kellemetlen tapasztalatait s ennek következtében való kudarcát, majd sorsuk részleges jobbrafordulását tárgyalja, nem úgy kezdődik, ahogy illenék, hogy a későbbi vőlegény, aki orvos, egy önfeledt kis lányt lát játszadozni a virágos réten s erről eszébe jut, hogy milyen jó volna Brightonban nevelőintézetet nyitni — hanem úgy, hogy a két barátnő, miután tanítónői oklevelüket megkapták, hazafelé menet találkozik az egyik barátnő nagynénijével. Ez a nagynéni azonban nem gazdag és jóságos, mintahogy egy nagynéninek leírni kell, hanem lecsúszott vidéki színésznő, de ebben a minőségében se jóságos és aranyzívű bohém, hanem egy furiózus, szeszélyes és önző, sőt elég természetindulatú családi szerencsétlenség, amilyen sehol a világon nem fordult még elő, legfeljebb a valóságban. Rá is akasztja magát a két barátnőre, ezek megismerkednek a fiatal orvossal, aki tehetséges és szorgalmas ember ugyan, de egész valószínűtlenül — mégse nagyképű és halálosan komoly, hanem jókedvű és gyerekes. Bele is szeret az egyik barátnőbe, de ahelyett, hogy mélyen a szemébe nézne s ezzel alkalmassá téve a jelene-t premier plán céljaira, lassan suttozna: „szere-tem önt, Magda“ minden előírást és filmgyári ér-

deket megtagadva, ráordít szerelmére kétségbeesetten, hogy aszongya, hű, atyaisten, mi lesz eből, beleszerettem magába.

A nagynéni azonban erre nem jár a kezükre, mintahogy egy rendes filmnagynéni tenné, hamiskás mosollyal csóválva lejét, mutatóujjával biztatva őket, a lombok közül, hanem azzal a lehetetlen viselkedéssel, amely a világ semmiféle filmjén, talán éppen csak az életben fordul elő, intrikálni kezd és a másik barátnőt cselszövéssel vádolja. Közbelép egy tízéves kis növendék és ennek hasonlókorú barátnője, amire tisztességesen el lehetne rontani a filmet, úgy, hogy az ártatlan és jóságos gyermeklélekből kisugárzó nap sugar mindent rendbehoz és kibékíti a felnőtteket, de erre nem az történik, hogy Shirley Temple a kis Gróf-fal karöltve a cseresznyefa alatt (milyen édesek, mit szólsz hozzá, Malvin!) elhatározzák, hogy majd ők igazságot szolgáltatnak, hanem az, hogy a kislány minden ok nélkül szintén intrikálni és hazudozni kezd, látszatok alapjait az egész jóerkölcsű társaság előtt bemártja a barátnőket, pajtását zsarolással szuggerálja, hogy ő is hazudjon, hisztériás jeleneteket rendez, fellát mindenkit a dolgos és tisztességes barátnők ellen — egyszóval úgy viselkedik, ahogy az sehol egy értelmes, vagyis hatásos európai filmen elő nem fordulhat, legfeljebb múlt héten Bécsben, ahol ugyanennek a kislánynak felnőtt példánya, bizonyos Lunarné halálra kínozza szobalányát és

hisztériás szuggesztiójával hatalmába kerítette az egész házat és most minden kiderült.

Már-már mindent kiegyenlítene a jóságos nagymama, azonban a barátnők feljelentik rágalmazásért, mire a kislány nem jelenik meg hajnalban apja előtt, hogy töredelmes vallomást tegyen a heppiend érdekében, hanem lefolytatják a tárgyalást, ahol — hihetetlen és elképzelhetetlen — nem derül ki az igazság a véletlenül a közönség körében tartózkodó Pasteur és Zola Emil tanúvallomása alapján, hanem felmentik a bűnöst, ezzel közmegvetésnek szolgáltatják ki az ártatlanokat, akik teljesen tönkremennek és menekülni kénytelenek. Most végre megembereli magát író és rendező, a szerencsés befejezés érdekében s úgy intézik, hogy a szerelmesek, idegen környezetben, mégis egymáséi lehessenek, de megint csak tönkreteszik rendes és elfogadható szándékukat az utolsó jelenettel, ahol nem látjuk, premier plán, profilban, a két szerelmezt, lassan egymás felé közeledő arccal, hanem csak a jelenlevő kávéházi közönség csodálkozásából tudjuk meg, hogy feltalálták és megcsókolják egymást.

Földrakéta

ASZFRKESZTŐ mérgesen csönget, mind a négy csápjá remeg az idegességtől.

— Hé! ... Ka Fry! Ka Fry!

Ka Fry, a „Főkráter“ munkatársa, titokban költő es Filozófus, rohan a szobába, negyedik pár lába beleakad a szőnyegbe, siettében, szárnyfedőlapjával szabadítja ki.

Mi az, főszerkesztő úr?

Nézze csak, kidobhatom az egész első oldalt, egy szó se igaz ebből a riportból, amit reggel kaptunk, rádión, Barlangvárosból. Most mit tegyünk? Kell valami, gyorsan, az első oldalra.

Ka Fry gondolkodva dörzsöli uszonyait.

Hm, hm . . .

Aztán, félénken:

Nem lehetne valami irodalmi dolog? Beszélgetés Ha Ha Pci-val, a nagy költővel, a Negyedik kráter díjnyertesével . . .

Ugyan kérem, hol lakik maga, a Földben? Kit érdekel nálunk a költészet?! Valami érdekes, aktuális dolognak kell lenni . . . nem ilyen földvilágfaló ábrándozás . . .

Ka Fry potrohára csap, szemei felcsillannak a csápok végén.

Hopp, megvan apropó Föld! Ma reggel megérkezett Kop-Pel, a világhírű mérnök, attól kell interjút szerezni . . . legújabb szenzáció . . .

A szerkesztő gyanakodva pislog füleivel.

— Kop-Pel? . . . Aha, igen — ki is az?

Ka Érv csodálkozva ráncolja össze talpát.

— Szerkesztő úr nem tudja, kicsoda Kop-Pel. Hiszen két hónapja tele vannak vele a lapok . . . Kop-Pel, a Földrakéta tervezője... Aki megesküdött, hogy olyan rakétát épít, amellyel mához két *évre* fel lehet repülni a Földbe . . .

A szerkesztő kicsinylően legyint orrmányával, csigolyáit hátorgatva.

— Ugyan kérem! . . . Ezek a fantaszták . . . Nem értem, a közönség hogy dőlhet be ilyesmi nek . . . Blöff az egész . . .

— De kérem, szerkesztő úr, bocsásson meg, hogy ellentmondok ... A technika századában talán mégse lehet így beszélni . . . Annyi mindenről mondták, száz éven keresztül, hogy lehetetlen megcsinálni, aztán mégis meglett . . . Repülőgép, rádió, behelyettesíthető fémcsápok, mester séges öregítés, műtermékenyítés . . . Miért ne válhatna valóra a diadalmas embernek ez az álma is?

— Azért, fiam, mert az egésznek nincs értelme ... Túl vagyunk mi az ilyesmin . . . Magában még a gimnazista fantáziál . . . amikor divatban volt Ber Ne „Utazás a Földbe“ című fantasztikus regénye ... Ez nem komoly tudomány, csak afféle népszerű ötlet ... A csillagászat különben is kimutatta, hogy a Föld, ez a mi régi bolygónk, teljesen üres, kihalt sziklavilág, ahol

talán még megfelelő barlangok sincsenek, ahol élet alakulhatna ki . . .

— Miért ne lakhatnának ott is emberek?
— sóhajtott ábrádozva Ka Fry, ég felé emelve csőrét.

Azért, mert a spektrálanalízis kimutatta, hogy a Föld felszínén, élettápláló hélium helyett egy mérges gáz, úgynevezett oxigén lebeg, amely tudvalévően minden elképzelhető életet kipusztít és lehetetlenné tesz . . . Azok a híres körvonalak, amelyeket nagyítóink a Föld felszínén látnak, szép teliföldes éjszakákon, egy kihalt világ szélszélyes rajzai . . . Ez, fiam, tudomány és nem költészet . . .

Ka Fry térdet vont.

— Jó, a közönséget mégis érdekli Kop-Pel és a Földrakéta! Ne csináltassam meg az interiut? Lehetne fotográfiákat is hozni a műhelyből . . .

A szerkesztő gondolkodott.

Interiut nem, azt nem éri meg nekem az egész hóbortos blöff ... A műveltebb közönség nem dől be, az tudja, hogy az ilyesmi minden öt évben felmerül, mint a fiumei cápa ... a műveletlennek meg túl magas a gondolat . . . Ellenben, ha mindenáron akar foglalkozni vele, írhat egy kroit . . .

— Kroit?

No igen, amiben kifigurázza ezt az egész földrakéta-kérdést, amivel ugratják a világot.

Ka Fry leforrázva bólogatott tüdejével. Aztán sóhajtva állt fel.

— Jól van, szerkesztő úr . . . Azonnal megírom . . .

— Siessen, fiam, félóra múlva lapzárta.

Kifelé menet Ka Fry lelkében még ott zsongott a megkezdett vers, amelynek első sorai reggel áradtak szívéből, kedvesére gondolván:

„A halvány Félöld lágysugára,
Borzongó, karcsú csápjaidra hullt . .

Aztán felrázta magát. Dolgozni! versekből nem élünk meg! Mi legyen annak a krokinak a témája?

Tollát rágva, egy pillanatig ült az íróasztal előtt, aztán elmosolyodott. Megvan az ötlet! Megírja az egész dolgot — fordítva, abból a lehetetlen feltevésből indulva ki, mintha a Földön is lennének emberek és azok el akarnának jutni ide a Földbe.

És már írta is a címet:

„A Földrakéta“.

Szerzői kongresszus Elysiumban

(Mennvei tudósítás.)

(Kiküldött műnkatársunk áldozatot nem kimébe, miután gondosan ellátta magát útlevéllek vízummal, megfelelő ajánlólevelekkel, főbelötte magát, hogy pontosan megjelenhessen az Elysium fővárosában, Parnassosban hirdetett szerzői kongresszuson. Onnan küldi alábbi szikratáviratát.)

DÉLBEN ÉRKEZTEM, két tönkrement kereskedővel együtt, külön öngyilkos-fülkében, a határállomásra. Két egyenruhás arkangyal lep a fülkébe, útlevélláttamozás. Át akarnak szállítani Csillagfalvára a selejtezőbe, felmutatom újavágíróigazolványom. Hosszas tárgyalás, sürgönyözés a kapuhoz, állítólag első eset. Kétórai vesztegels után külön pecséttel angyalfutár, Péter szentsege, személyesen vette át ajánlólevelem, mehetek. elbúcsúszom Bergertől, akit, úgylátszik, a pokolba visznek, megkér, próbáljak neki kieszközölni fűtőolajszállítást.

A kapunál újabb akadály. A bebocsátási engedély nem jött le, Szerencsére Szenes Béla, a kis Szenes, akinek Bródy Sándor mondta, hogy ma érkezem, kijött eléem az állomásra. Nagyon megörülünk egymásnak, mindent elintéz, pont háromra végre belül vagyok a kapun.

Szeneske gondoskodik szállásról, a Piros-Felhő szállóban kapok kényelmes szobát. Azt hallom, Molière is itt van megszállva, a Hatodik Birodalomból, délután megpróbálok majd interjút csinálni vele. Útközben Szeneske informál a kongresszusról. Majdnem mindenki megérkezett a bejelentettek közül. Aristophanes, mint korelnök, tegnap nyitotta meg az ülészakot, ma estére rövid ambrózia a kormányzóságon, utána cercle, szárny kötelező. Utána parádés (elvonulás a Tejúton, üstökösmenet, katonai méltóságok is lesznek. Napoléon és Julius Caesar üdvözlik a szerzőket. Holnap tizenegykor teljes ülés, Shakespeare alelnök elnököl, napirenden a tantiemkérdés (itt úgynevezett „üdvösség“-egységekben fizetnek, évezred-nyugtákkal, ez egy bonyolult dolog, legközelebb írok róla) és az élettörténet-írók, kommentárok és epigonok ügyének elintézése; azt rebesgetik, hogy Goethe indítványt terjeszt. be a Végrehajtó Hatalomhoz ezeknek felsőbb ellenőrzése, illetve büntetése iramában, szó volt róla, hogy a Parlamentben törvénycikket készítenek elő, hogy az ilyenektől megvonható a születési, illetve világrajvétési engedély. Ülés után zártkörű ebéd Szokratesznál, majd hajókirándulás a Nyolcadik Dimenzióba, Z Toaster vezetésével. Este a Táborhegyen Mózes fogadja a vendégeket. A további programról legközelebbi tudósításomban.

Aranyos, szőke amorett szolgál ki, fürdőt ké-

szíti Mahomed. Kószálok félórát a városban, bemegyek, egy manna-automatába. A manna nagyon jó, így előszörre olyanféle íze van, mint az első csóknak. Kicsit részegen kerülök az utcára, ahol éppen most jelennek meg a cherubin-rikancsok az „Égi Hírlap“ piros példányával. Vezércikk Tolsztojtól, a szerzőket üdvözli. Vonal alatt vers Dantétól, novella Maupassant-tól. Tudósítás a parlamenti ülészak elnapolásáról. Háborús készülődés Hádesben, az Alvilági kikötőben állítólag csapatösszevonások történtek, egy újságíró beszélgetése Belzebub táborszernaggyal, aki kijelenti, hogy uralkodóját békés szándékok vezetik. Nagyon érdekesek az apróhirdetések — kiadó felhők, állástkereső lelkek stb. egy férj, akinek neje most érkezett, kivándorlás miatt átadja üzletét.

Félórával e sorok írása előtt a „Malaszt“-kávéház terraszáról ismerős hang harsány „Sze-ervusz, fiúkám“ — azonnal megismerem Bródy Sándort. Csinos, fiatal nővel és egy halvány, szürkeszemű úrral ülnek egy kerek, kék felhő alatt. amelyről diszkrét csillagfény árad le. Bent Szféra zenekar Bach legújabb szerzeményét látssza, a karmesteri pulton megismerem, képről. Mendelssohnt. Sándor bácsi nagyon örül, leültet, friss nektárt rendel „a régi évjáratból“ súgja oda nekem. Halk kérdésekre, a hölgyet illetően, megtudom, hogy Salomé-hoz van szerencsém, aki vendégszerepelni jött a díszelőadásra, holnap

megy vissza, cívódik Bródyval, megint nincs rajta a szárnya, mire Sándor bácsi megjegyzi, hogy beküldte a tisztítótűzbe, csak holnap hozzák. A szürkeszemű, finommosolvú fiatal lélek kikérdezi, hogy mi újság a Földön, Cotta kiadó utódai érdeklík, hogy megy nekik— kijelenti, hogy nagyapjkkal a pokolban találkozott, ahol önkéntes emigrációban élt húsz évig. Bemutatkozom, kedvesen válunk és hanyagul nyújtja a kezét:

— Heine Henrik.

Most itt, a terrazon írom ennek a táviratomnak szövegét. Holnapra újabb tudósítást küldök.

SZINOPSZIS

Párolt irodalom lapdacsokban.

(Amerikai szabadalom.)

SZINOPSZIS. Magyarul ennyit jelent: mű-kivonat.

Amerikaiul: rövid és tömör tartalma recens-nek, darabnak, oly célból, hogy a „producer“ vagy „editor“ képet kapjon róla, miféle áruval van dolga s nyilatkozni tudjon, érdeklie egyáltalán. mint a szellemi tőzsde keresletének és kínálatának ismerőjét, a mű iránya, meséje, felesége. Ő, ugyebár, nem olvas el negyvenezer művet naponta, viszont megbízik a tulajdon gyakorlott szemében és csalhatatlan hozzáértésében annyira, hogy három szóból érde-mes-e elolvasni magát a művet.

Amerikában nemcsak a kiadó és szerkesztő követeli meg a „szinopszis“-t — az olvasó is egyenértékűnek tekinti a művészi alkotással. A folytatásokban közölt regények minden részlete előtt ott áll a regény eddigi folytatásának szinopszisa. Ha egy kis szerencséd van, az utolsó folytatás kerül a kezvedbe, pár perc alatt megtudhatod, mi volt a regényben.

Nagyszerű nép ez, becsületszavamra.

Minap azt álmodtam, hogy egy ilyen nagy amerikai színházi és kiadó tröszt lektornak szerződtetett és megbízást adott, hogy készítsem el

a szinopszisát mindama nevezetesebb, vagy ismeretebb irodalmi alkotásoknak, amelyeket az európai kultúra a legutóbb lefolyt kétezer esztendőben produkált a kartellbe tömörült film-, színház- és irodalmi cég ugyanis elhatározta, hogy mérleget csinál: ami menthető az összeomló európai kultúra csődtömegéből, hajlandó tisztességes áron átvenni, mint nyersanyagot s megtehető, újrendszerű gépeivel . . . pardon, íróival, feldolgoztatja a világpiacon számára.

Csak azt kötötte ki, hogy a kivonatok röviddek: lehetőség szerint pársorosak legyenek, még jobb, ha egy mondatba foglalom őket.

A kecsgettető díjazás reményében még álmomban munkához láttam. Csináltam néhány kivonatot, míg fel nem ébredtem — akkor persze abba hagytam az egészet, nem vagyok bolond, ingyen dolgozni. A nagyérdemű olvasó, amennyiben írásom olvasása közben alkalmat talál rá, álmában folytathatja megkezdett művemet. Tehát.

ILIÁSZ (írta: Mr. Homeros — keresztneve ismeretlen, de hiszen a cégnek mindegy, lehet Ödön vagy Ferenc). Magasállású, de öreg év gyengeelméjű gentleman szép fiatal feleségét hámozatlan almával kínálja fiatalember. Ezért idegen földön nagy veszekedések, miközben többen hintalóba bújnak és így előnyös helyzethez jutnak ravasz kapitány tanácsára.

ODYSSZEA: (Előbbi folytatása). Ravasz kapitány hazaindul szőnyegszövedét vezető nejéhez, akit többen jó partinak tekintenek, miközben a ravasz kapitányt női zenekar csábítgatja, de ő nem dől be és a textilaspiránsokat sportegyletté átalakítva, gerelyvetésben elsőnek jön be, majd fiával társulva, felvirágoztatja a régi üzletet.

EZEREGYÉJSZAKA. Nőgyűlölő fejedelmet felesége sokáig nem hagyja aludni, folyton mesél, míg végre megkegyelmez neki.

ÖDIPUSZ. Görög katona édesanyja nem ismeri fel saját fiát és viszont (vesd össze „Nem ismer meg a saját anyám“ című humoreszk e sorok írójától), mire afölött való kétségbeesésében, hogy Freud Zsigmond, aki rendet tudna csinálni, csak háromezer és múlva fog megszületni, kiszúrja a szemét.

NIBELUNGENLIED. Erélyes asszonyság csináltan fia egész testét óriásgyík vérével bemaszatozza, miközben nők veszekesznek.

LOHENGRIN (Mr. R. Wagner zenés darabot csinált belőle). Fiatal házaspár nászéjszakán hajbakap, mert az újdonsült menyecske mindenáron tudni akarja, hogy a férje megbízható keresztény családból származik-e. Ezen megsértődve, férj még a vonatot se várja be, elcsolnakázik a legközelebbi hattyúval.

ROBINSON CRUSOE. Utazó szigetre kerül, ahol mindent egyedül csinál, míg szolgálhoz

nem jut, akiről elnevezi a hét egyik napját s hazamegy.

DON QUIJOTE. Hóbortos úriember minden csekélységet felfúj, míg végre rájön, hogy nem volt igaza.

ISTENI SZINJÁTÉK (Mr. A. Dante). Szerző régi házitanítójával különféle fegyházakat látogat, ahol már nem is élő emberek töltik halál-fogytig tartó büntetésüket, örül, hogy kikerül, aztán a javítóintézetbe is elmennek és minden-hová.

DEKAMERON (Mr. Boccaccio). Járvány elől elbújt társaság pikáns vicceket mesél egymásnak.

GULLIVER UTAZÁSAI. Hajóorvos, alacsony és magas emberek közé kerül és megutálja a normális termetű embereket.

HAMLET (Mr. Shakespeare). Habozó fiatal-ember, nagybátyjára gyanakszik, színelőadáson beugratja, menyasszonva vízbeugrik, párbajban leszúrják.

LEAR KIRÁLY. (Régi kapitalista leányaira bízza vagyonát, kettő nem fizet kamatot, meg-öszül, harmadik segíteni akar, de már késő.

VELENCEI KALMÁR. Kapzsi zsidó egy kiló húst akar venni, de ráfizet.

OTHELLO. Fekete katona megtalálja fele-seége zsebkendőjét, megöli, de kiderül, hogy be-csapták, öngyilkos lesz.

FAUST (Többen feldolgozták, köztük Mr. Goethe). Idős egyetemi tanár megunja mesterségét, gyanús alakkal szövetkezik, Steinach-műtétet csináltat vele sajátmagán, fiatal leányt elcsábít, fivérért leszúrja, leány börtönbe kerül, gyermekgyilkosság miatt.

EMBER TRAGÉDIÁJA (Mr. Madách). Házaspárt lopás gyanúja miatt kilakoltatnak, rossz körülmények közt álmodoznak a jövőjükéről, míg végre asszony anyának érzi magát, elhatározzák, hogy nem törődve semmivel, dolgozni fognak.

BOLYGÓ ZSIDÓ (Mr. Sue Jenő), öreg zsidó mindenfelé mászkál a világban.

TISZTA ÉSZ KRITIKÁJA (Mr. I. Kant). Idő kisasszonyról és Tér úrról, akik szeretik egymást. kiderül, hogy ezek szemléletünk formái s mint ilyenek, rokonok, nem vehetik el egymást de Tiszta Ész, az öreg bölcs, kideríti, hogy Magánvaló volt az ismeretlen apa s így egymáséi lehetnek.

HÁBORÚ ÉS BÉKE (Mr. Tolsztoj). Előkelő társaság tagjai résztvesznek a napoleonelleni hadjáratban, a két szerelmes, sok kaland után, egymásé lesz.

RASZKOLNYIKOV (Mr. Dosztojevszkij). Éhes fiatalember leüt öregasszonyt, feladja magát.

MADAME BOVARY (Mr. Flaubert). Vidéki úriasszony megcsalja férjét, aki csak neje halála után tudja meg az igazat.

VILÁGTÖRTÉNELEM (Mr. H. G. Wells mesejátéka). Ázalék átalakul emberré, de nem derül ki, hogy így jobb-e neki, vagy rosszabb. (Még nincs befejezve, folytatása következik.)

ÍGY ÍRTOK TI (Mr. Karinthy). Európai írónak megvan a véleménye a csődbemenő európai irodalomról és az amerikaiáról is. aki megveszi.